

Lucie Matulová

Krise instituce manželství v dnešní západní společnosti se zaměřením na situaci v České republice

Posudek diplomové práce předložené na KTF UK 8. září 2007

Téma předložené práce zpracovává autorka ve 12 kapitolách. Práce má 91 stran, včetně krátké anglické anotace, přehledu použitých symbolů a zkratk, přehledu použité literatury a tří příloh. Počet kapitol je na první pohled překvapivý a přehlednosti práce by pravděpodobně prospěl jejich menší počet.

Po krátkém úvodu tvořeném kapitolou 1. autorka vstupuje do tématu v kapitole 2. vymezením pojmu manželství, popisem jeho antropologických a biblických základů a historickým přehledem vývoje uzavírání manželství v Evropě.

V následující kapitole 3. je rozebírán význam instituce manželství pro společnost a základní funkce manželství. Manželství je zde představeno jako základ rodiny. Je zde konstatováno s odkazem na publikaci Kovařík, Šmolka, že tradiční model rodiny založený na prvním manželství obou partnerů stále převládá. Údaje ČSÚ za rok 2006 však udávají úhmnou rozvodovost v ČR ve výši 48,7%! Podobně je zde s odkazem na šetření Českého statistického úřadu z let 1981-2001!! uvedeno, že v ČR se „stále rodí osm dětí z deseti v manželství“. Syntetické ukazatele vývoje obyvatelstva v ČR v roce 2005 a 2006 udávají však údaj naprosto jiný: 31,7 a 33,3 % dětí narozených mimo manželství – tedy každé 3. dítě se v současnosti v ČR rodí mimo manželství! Tato nepřesnost údajů v diplomové práci je poněkud zarážející.

Kapitoly 4., 5. a 6. jsou věnovány krizi instituce manželství a jejím hlavním příčinám. V kapitole 4. je objasňován pojem krize jako psychologický a sociologický fenomén a krize je zde představena i jako šance či příležitost ke změně či novému začátku. Kapitola 5. představuje statistické údaje o manželství a rodině. I zde se však objevují nepřesnosti resp. zastaralé údaje. Tvrzení o prudce klesajícím počtu narozených dětí bylo platné do roku 2000. Od roku 2001 počet narozených dětí v ČR kontinuálně stoupá z 90.715 na 105.831 v roce 2006! Stejně tak je zde na s. 23 opakována chybná informace o počtu dětí narozených v ČR mimo manželství. Kapitola 6. pak reflektuje příčiny krize instituce manželství. Velmi dobře jsou zde zpracovány příčiny vyrůstající z proměny partnerských vztahů v posledních čtyřiceti letech, příčiny související s genderovou otázkou a příčiny spočívající v rozdílných představách o manželských rolích muže a ženy. Naopak sociálně-ekonomické příčiny přicházejí poněkud zkrátka. Příčiny spočívající ve změněném žebříčku hodnot jsou pak pouze konstatovány bez toho, aniž by bylo poukázáno na jednotlivé měnící se hodnoty a dopad této změny na manželství.

Kapitola 7. tematizuje rizikové faktory při vstupu do manželství. Autorovi posudku se však jeví v kontextu práce jako zbytečná a z tématu poněkud vyčnívající. Bodově jsou zde zachyceny rizikové faktory při vstupu do manželství, aniž by byly jakýmkoliv

způsobem rozebírány. Snad jen duševní a ekonomicko-profesní nezralost je jevem, který je relativně nový a souvisí se sociálními změnami konce 20. a počátku 21. století.

V kapitole 8. autorka popisuje vliv krize instituce manželství na rodinné uspořádání a zmiňuje vysokou rozvodovost, rostoucí počet nevlastních rodin, neúplné rodiny a společné soužití bez manželství. Tato část je zpracována velmi kvalitně a je pro čtenáře značným přínosem. Snad jen u rodin homosexuálních partnerů by stálo za hlubší objasnění, v jakém smyslu je autorka vnímá jako projev krize instituce manželství na rodinné uspořádání.

Kapitola 9. je věnována vztahu církve ke krizi instituce manželství. Připomíná některé církevní dokumenty a jejich pohled na manželství a uvažuje o perspektivách přijetí křesťanského modelu manželství současnou společností. V kapitole 10. nazvané Církev a řešení krize instituce manželství se autorka zabývá možnostmi církve přispět k řešení krize instituce manželství. Popisuje zde však pouze existující pastorační praxi popřípadě názory druhých, aniž by předkládala své vlastní postřehy a návrhy. Charakterizuje-li v úvodu své práce krizi jako šanci ke změně a novému začátku, čtenářova očekávání zde pravděpodobně nebudou naplněna.

Krátká kapitola 11. pak představuje snad i nadbytečný pohled na budoucnost instituce manželství a rodiny. 12. kapitola je pak samotným shrnutím předkládané práce.

Tato práce vykazuje několik formálních nedostatků. Tři z nich jsou zásadního významu a je potřeba je zmínit. Zaprvé autorka nedělí text do odstavců, což čtenáři stěžuje orientaci a činí text méně srozumitelným. Zadruhé autorka nerozlišuje v poznámkách pod čarou mezi citací a odkazem. A konečně zatřetí autorka nejednotně označuje citace. Jednou je číslo odkazující k poznámce pod čarou uvedeno před citátem (např. č. 179), jindy naopak za citátem (např. č. 117). Takových případů je v textu více.

Kromě toho se na dvou místech v textu objevují nedokončené či neúplné věty (str. 64 a str. 67).

S ohledem na to, že předložená práce obsahuje několik věcných i formálních nedostatků, celkově však dané téma zpracovává pečlivě a kompetentně, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

V Praze 25. 10. 2007

Petr Křížek